

„Jsou výjimečné svou nestárnoucí krásou a křehkostí,“ říká o sbírce svých porcelánových panenek Eva Auská

30.1.2025 - Marie Machynková Pokorná | Městská část Praha 12

Od prosince loňského roku máme v Praze 12 nové muzeum s noblesním názvem Šlechtična, ve kterém najdete více než 200 porcelánových panenek.

Jeho návštěva s sebou kromě neopakovatelného zážitku přináší také kousek nostalgie a kouzla dětských vzpomínek. Co stálo za vznikem tohoto projektu, jaké příběhy se skrývají za vitrínami plnými okouzlujících panenek a co návštěvníky v muzeu čeká? Zeptali jsme se zakladatelky muzea, paní Evy Auské.

Na vašich webových stránkách se hned v úvodu dočteme, že „Šlechtična byla založena pro potěchu oka i ducha“ a že opravdu na co koukat je, se přesvědčí každý, kdo do vašeho muzea zavítá. Co už ale na první pohled patrné není, jsou hodiny plánování a práce, související s jeho otevřením. Co všechno tedy předcházelo, než se jeho brány poprvé otevřely veřejnosti, a proč jste se jej rozhodla otevřít právě v Modřanech?

Prvotní plán zbudovat malé muzeum trval několik let, a to už v době před covidem, kdy má sbírka dosahovala více než sto panenek. Inspirována několika sběratelkami a díky podpoře mého manžela jsem úspěšně realizovala první výstavu v Děčíně. Po jejím úspěchu jsem vyhlížela vhodné prostory v okolí. Nikde se však nenašlo to „pravé ořechové“. A tak zasáhl osud, který mne dovedl zpět do Prahy, kde jsme si s mužem našli nové zaměstnání. Proč zpět? S manželem jsme se v Praze poznali a randili na nábreží řeky Vltavy. Modřany nám byly doporučeny k bydlení. Obdivuji přírodu a v Modřanech k ní nemám daleko. A když zatoužím obdivovat krásu centra Prahy, tramvaj mne doveze k cíli. Cítím se tu jako v pohádce. Přála bych si, aby se i lidé v mém „pokojíčku pro panenky“, jak přezdívám své expozici panenek, na malou chvíli cítili jako v pohádkovém snu a oživilo vzpomínky z dětství nebo obdivovali zručnost a pečlivost výrobců panenek, které už od pradávna doprovází člověka na cestě jeho životem.

Samotná realizace expozice moderních porcelánových panenek vznikala několik měsíců od podání žádosti o pronájem prostor až po slavnostní zahájení. Předcházelo tomu nutné vytrhání staré podlahy a pokládka nové pod záštitou investičního odboru majetku městské části Praha 12, za což moc děkujeme. Dále oprava zdí, výmalba, nákup potřebného provozního vybavení. Vše ještě není hotové, neboť vše se snažíme změnit vlastními silami, což nelze urychlit. Do budoucna je stále co zlepšovat a opravovat tak, aby se návštěvníci cítili příjemně.

A proč jste zvolila právě název Šlechtična?

Jsem jedinou dcerou mého tatínka. Byla jsem pro něj princeznou mezi mými pěti bratry. Staršími i mladšími. Přirovnala bych tatínkovu výchovu k pohádce o Popelce, která umí jezdit na koni a střilet z kuše, přesto zastane všechny ryze ženské domácí práce. Když jde ven, pěkně se ustrojí. Tatínek tomu říkával, že se šlechtím a že šlechtím i své panenky, když jsem si s nimi hrála, šila na ně oblečky a česala je. Strašně mě to bavilo. A tak byla vytvořena Šlechtična s láskou a pro potěchu duše i oka.

K vidění je tu celkem 205 panenek (dalších 78 čeká na vystavení v depozitáři) od 80. let minulého století po současnost; je mezi nimi nějaký exponát, na který jste obzvlášť hrdá a neměli bychom ho při návštěvě přehlédnout?

Každá z panenek v mé expozici si zaslouží pozornost a váže se k ní zajímavý příběh. Není panenky bez příběhu. Otázkou je, z jakého úhlu pohledu se na panenku člověk dívá. Někdo ji má za okázalou zbytečnost, pro někoho je panenka vším. Jsou panenky, co ke mně přišly s okázalostí šlechtičny a naopak, lidé je chtěli vyhodit nebo tak již učinili. Jsem hrdá na všechny mé panenky, neboť všechny mi přináší radost a potěšení. V expozici nenajdete dvě stejné panenky – dvě stejné tváře, byť od stejného výrobce. Šlechtična sama o sobě obsahuje 90 % porcelánových panenek, ostatní jsou z jiných materiálů, jako je vinyl, gumotex, technoplast, silikon apod., neboť Šlechtična nabízí azyl i těm nejpotřebnějším panenkám, z jakéhokoliv důvodu pro člověka vysloužilým. Mezi mé srdcovky vyzdvihuji Hortenzii, Mašličkovou, Podprsenkovou či Fénixe a Vinylku nebo Mélisandu. Pyšná jsem na své dvě velevážené šlechtičny, princeznu Sisi a císařovnu Josefínu. Jejich příběhy si můžete poslechnout při návštěvě muzea Na Cikorce.

A můžete se s našimi čtenáři podělit o nějaký příběh už teď?

Ve zkratce tedy jeden, starý několik týdnů... Nejedná se v něm o panenku porcelánovou, ale známou „chodičku“ s blond vlásy a modrýma očima. Tu najdete též v mé expozici, neboť s dětmi z MŠ Oáza jsme ji našli poničenou, špinavou, zanedbanou a opuštěnou na dětském hřišti. Děti se mne ptaly, zda by šla zachránit a proč skončila tak zuboženě. Na první otázku jsem odpověděla ano, na druhou otázku bylo velmi těžké odpovědět. Přes to vše bylo nadšení dětí ze zušlechtění panenky u Šlechtičny veliké a velmi se radovaly z její proměny.

Z vašeho poutavého vyprávění je patrné, že muzeum je vaší srdeční záležitostí, vzpomenete si ještě na vaši první panenku?

K založení mé sbírky panenek přispěla jako první teta Emmi. Z Německa mi přivezla Mašličkovou a několik dalších panenek jako dar k narozeninám či k jiné příležitosti. Ač byste to do panenky opravdu neřekli, je přes 30 let stará. Utrpěla sice během času jistě neduhy, ale při pohledu na ni vám srdce poskočí radostí, pokud máte jemnocit a smysl pro detail.

Je obtížné (časově, finančně) shánění nových exponátů, spolupracujete i s jinými muzei nebo sběrateli?

Nesháním panenky, panenky si vybírají mne. Vždy, když zatoužím po nové, obhlédnu internet či k tomu určené aukce, trhy či bazary nebo nabídku známých sběratelek či obchodnic s panenkami. A když se panenkám ukáží, pak se ony samy rozhodnou, zda se ke Šlechtičně přidají. Říká se tomu náhoda a já věřím na náhody.

Jelikož je expozice moderních porcelánových panenek teprve v začátcích, jsem v kontaktu s několika sběrateli a i skupinami sběratelů panenek, kočárků apod. Od nich čerpám inspiraci i dobré rady, postupy k opravám nebo jen stříhy na šaty. Několikrát jsem se zúčastnila festivalu panenek v Plzni. Jde o setkání sběratelů autorských i sběratelských panenek všeho druhu. Chystám se oslovit i UPRUM zde v Praze, neboť jsem si oblíbila módu baroko-rokoko a módu z období královny Viktorie, tzv. viktoriánské éry, v jejímž stylu najdete oděných hned několik exponátů v mém malém muzeu Šlechtična.

Jak bylo v rozhovoru již několikrát zmíněno, souvisí se sbíráním panenek také jejich renovace. Kolik času taková kompletní oprava zabere?

Těžko říci, co znamená kompletní oprava. Pro některou panenku to bude slepení hlavy rozbité na deset kousků, pro jinou například upevnění nohou, účes a nové šaty. Je pravdou, že každá oprava je finančně i časově velmi náročná. Některá více, některá méně. Nejjednodušší je lepení řas, nejsložitější je lepení střípků a modeláž jakékoliv části těla či jeho nabarvení. Velmi složité je sehnat náhradní díly k opravám. To zabere nejvíce času. Někdy to trvá i několik týdnů či měsíců. Každá oprava panenky potřebuje čas, aby mohla vrátit panenku zpět do života.

Co podle vás činí porcelánové panenky tak výjimečnými oproti jiným typům panenek?

Jsou výjimečné svou nestárnoucí krásou a křehkostí. Materiál je sice pevný a některé panenky jsou určeny k hraní, jiné jako dekorace či jako sběratelské, ale jejich křehkost spočívá v tom, že se neumí bránit špatnému zacházení. Proto je nutné o tyto panenky řádně pečovat, v tom jsou opravdu náročné. Porcelán se sice dá slepit, ale jizvy zůstanou, i po té nejzdařilejší operaci. Na webových stránkách jsem shrnula nejnutnější pravidla, jak s takovou panenkou zacházet a jak o ni pečovat.

Moderní porcelánová panenka není žádná Barbie či Monster Highka. Je to hrdá kráska, která se neskloní před nikým a před ničím.

Na závěr se vás zeptám na plány do budoucna. Můžou se vaši návštěvníci těšit na nějaké speciální akce, workshopy nebo tematické výstavy?

Ano, plánuji zahájit například kočárkování se Šlechtičnou, neboť kočárek je nedílnou součástí každé panenky. Některé jsou k vidění i u mne a stojí za zhlédnutí, neboť jsou ze 60. let 20. století, ale i staršího data. A co je vlastně to kočárkování? Jde o setkání pohodových lidiček, kteří mají rádi procházky, kočárky, a třeba i panenky. Kočárky na setkání mohou být různě staré, retro i starožitné, i moderní. Když se k nim přidá dobový šat, jde o perfektní podívanou a skvělý relax spojený s pohybem venku. Také plánuji unikátní setkání v dobových šatech, ale i procházky s manželem ve vybraných destinacích. Do budoucna bych ráda zorganizovala i tematické workshopy s radami, jak si vyrobit vlastní panenku, třeba z látky, nebo jak si vyrobit jednoduchou dekoraci. A to jistě potěší, nemyslíte?

Vzhledem k tomu, že ne všechny panenky mají své vysněné místo ve výstavním prostoru, čekají na svou příležitost v zázemí Šlechtičny. Samotnou expozici tak čekají zajímavé obměny a změny ve vystavování některých exponátů. Pokud budu v budoucnu oslovena a požádána o vytvoření tematické a časově omezené výstavy i v jiném adekvátním prostoru než Na Cikorce a bude v mých silách ji zrealizovat, myslím si, že se návštěvníci mají nač těšit.

Děkuji za rozhovor a přeji vám mnoho úspěchů ve vaší práci!

https://www.praha12.cz/vismo/dokumenty2.asp?id=110208&id_org=80112